

Identifying and Analyzing the Drivers for Graduates of other Fields to Change Their Fields to Accounting in the Master's Degree¹

Mohammad Borhani², Sajad Naghdi³, Vahid Ahmadian⁴,
Alireza Fazlzade⁵

Received: 2023/10/27
Accepted: 2023/12/12

Research Paper

Abstract

The purpose of this research is to identify the reasons for switching to accounting by graduates of other fields in the master's degrees and to analyze the situation of these students after choosing a major in accounting. In other words, what are the motivations and drivers for students from other fields to change to accounting, and in the accounting, field are they satisfied with their current conditions or not? The research method according to its nature is qualitative through interviews with 24 students who studied at the undergraduate level in a field other than accounting and the master's level in the field of accounting. The Thematic analysis method has been used to extract categories. Based on the findings, 35 subcategories were identified, which are among the factors influencing the choice of accounting field. These sub-categories are classified under six main categories work market and income level, interest and ability, order from others, nature and characteristics of the accounting field, nature of undergraduate field, and social factors. In addition, 54 subcategories were identified in the field of ways to know about accounting, the strengths and weaknesses of accounting, and the degree of conformity of preconceptions with reality. Also, from the point of view of students of other fields, 21 unique skills can be added to accounting. In general, the results indicate that the students who changed majors knowingly and with sufficient knowledge are satisfied with their choice and add significant skills to accounting, especially in terms of analysis and critical thinking.

Keyword: Accounting Graduates, Job Selection, Graduates of Other Fields, Field Changing.

JEL Classification: M41, M49.

1. DOI: 10.22051/JERA.2023.45189.3176
2. Department of Accounting, Faculty of Economics and Management, Tabriz University, Tabriz, Iran. (borhanim1998@gmail.com).
3. Assistant Professor, Accounting Department, Faculty of Economics and Management, Tabriz University, Tabriz, Iran. (Corresponding Author). (S.nagdi@tabrizu.ac.ir).
4. Assistant Professor, Accounting Department, Faculty of Economics and Management, Tabriz University, Tabriz, Iran. (va.ahmadian@tabrizu.ac.ir).
5. Associate Professor, Accounting Department, Faculty of Economics and Management, Tabriz University, Tabriz, Iran. (Fazlzadeh@tabrizu.ac.ir).

<https://jera.alzahra.ac.ir>

شناسایی و واکاوی محرک‌های تغییر رشته فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها به حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد^۱

محمد برهانی مؤدبی^۲، سجاد نقدی^۳، وحید احمدیان^۴، علیرضا فضل زاده^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۲۱

مقاله پژوهشی

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی دلایل تغییر رشته فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها به حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد و واکاوی وضعیت این دانشجویان بعد از انتخاب رشته حسابداری می‌باشد. به عبارت دیگر، انگیزه‌ها و محرک‌های تغییر رشته دانشجویان سایر رشته‌ها به حسابداری چیست و آیا اکنون از شرایط فعلی خود در رشته حسابداری رضایت دارند یا خیر؟ روش پژوهش با توجه به ماهیت آن از نوع مطالعات کیفی است که از طریق مصاحبه با ۲۴ نفر از دانشجویانی که در مقطع کارشناسی در رشته‌ای غیر از حسابداری تحصیل نموده و در مقطع کارشناسی ارشد در رشته حسابداری مشغول به تحصیل هستند، انجام شده است. همچنین برای استخراج مقوله‌ها از روش تحلیل مضمون استفاده شده است. براساس یافته‌ها ۳۵ زیر مقوله شناسایی شد که از عوامل مؤثر بر انتخاب رشته حسابداری می‌باشد. این زیر مقوله‌ها شامل بازار کار و درآمد، علاقه و توانایی، توصیه دیگران، ماهیت و ویژگی‌های حسابداری، ماهیت رشته کارشناسی و عوامل اجتماعی می‌باشند. علاوه بر این، ۵۴ زیرمقوله در حوزه منابع شناخت از رشته حسابداری، نقاط قوت و ضعف حسابداری و میزان انطباق پیش تصورات با واقعیت رشته حسابداری شناسایی گردید، همچنین از دیدگاه دانشجویان سایر رشته‌ها، ۲۱ مهارت منحصر به فرد را می‌توان به حسابداری اضافه نمود. به طور کلی، نتایج حاکی از آن است دانشجویانی که آگاهانه و با شناخت کافی تغییر رشته داده‌اند، از انتخاب خود رضایت دارند و مهارت‌های قابل توجهی به حسابداری خصوصاً از بعد تحلیل‌گری و تفکر انتقادی اضافه می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: فارغ‌التحصیلان حسابداری، انتخاب شغل، فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها، تغییر رشته.

طبقه بندی موضوعی: M41، M49

10.22051/JERA.2023.45189.3176 :DOI ۱

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (Borhanim1998@gmail.com).

۳. استادیار، گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول). (S.nagdi@tabrizu.ac.ir).

۴. استادیار، گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (Va.ahmadian@tabrizu.ac.ir).

۵. دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (Fazlzadeh@tabrizu.ac.ir).

<https://jera.alzahra.ac.ir>

مقدمه

آدمی، پیوسته در طول دوران زندگی خود ناچار به انتخاب‌ها و تصمیم‌گیری‌های گوناگون است. به‌طور کلی تصمیمات افراد برگرفته از موضوعات متعددی مانند سن، تجربه، اجبار، مسائل اقتصادی و سیاسی و تحصیلات و غیره قرار می‌گیرد که هر یک از این موضوعات می‌تواند در تصمیم‌گیری آن‌ها با اهمیت باشد (سرمدی، ۱۳۷۵). آزادی و آگاهی در انتخاب رشته تحصیلی برای هر فرد امری اساسی است که با توجه به علایق، استعدادها و هدف‌های شغلی به او اجازه می‌دهد تا مسیری را در زندگی‌اش انتخاب کند. انتخاب رشته تحصیلی و در ادامه تغییر رشته نیز یکی از مهم‌ترین تصمیم‌گیری‌های دانشجویان است که در این زمینه افراد باید انتخابی آگاهانه، هوشمندانه و با دقت اتخاذ نمایند. پدیده تغییر رشته یا ادامه ندادن رشته کارشناسی از جمله پدیده‌های شایع در نظام‌های آموزش عالی و دانشگاه‌های جوامع مختلف برای بعضی از دانشجویان است که کمتر به آن توجه شده است. این پدیده در همه کشورهای جهان رخ داده و امری طبیعی است (مصطفوی و همکاران، ۱۳۹۱). در همین راستا اخیراً برخی از فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها بنا به دلایلی از قبیل فرصت‌های بهتر تحصیل در رشته حسابداری، اقدام به تغییر رشته در مقطع کارشناسی ارشد می‌نمایند. زیرا رشته حسابداری، به واسطه طیف وسیعی از فرصت‌های شغلی و پیشرفت‌های حرفه‌ای که در آن وجود دارد، جذابیت خاصی برای دانشجویان سایر رشته‌ها ایجاد می‌کند. دلایل تغییر رشته می‌تواند ناشی از وجود عوامل انگیزشی مثبت در رشته جدید (بازار کار بهتر، سهولت در آموزش، درآمد بیشتر و...)، یا عوامل انگیزشی منفی در رشته تحصیلی قبلی (عدم علاقه، نبود بازار کار و...) باشد (ظفر، ۲۰۱۳). علاوه بر این، با توجه به مهارت محور و کاربردی بودن رشته حسابداری در صنعت عموماً از نگاه افراد تغییر رشته داده، حسابداری بسیار مطلوب و جذاب تلقی می‌گردد.

تردیدی نیست که حرفه حسابداری در دانشگاه‌ها به نخبگان و استعدادها نیاز مبرم دارد (سواين و اولسن^۱، ۲۰۱۲؛ مادسن^۲، ۲۰۱۵). به عبارتی دیگر جذب نخبگان و دانش‌آموختگان برجسته سایر رشته‌ها خصوصاً اگر با مطالعات وسیع آن‌ها در حوزه حسابداری و حسابرسی همراه باشد، می‌تواند برای توسعه رشته حسابداری مفید واقع گردد. فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها با مهارت‌ها

1. Zafar
2. Swain and Olsen
3. Madsen

و تجربه کاری که در زمینه‌های دیگر به دست آورده‌اند به عنوان منبع استعدادی برای حرفه حسابداری عمل می‌کنند (سولومون^۱، ۲۰۰۸). این فارغ‌التحصیلان آگاهی و شناخت خود نسبت به رشته حسابداری را معمولاً از طریق تجربیات کاری و یا با کسب اطلاعات از متخصصان و اساتید حسابداری به دست می‌آورند. علاوه بر این، دانشجویان سایر رشته‌ها از سوابق تحصیلی و مهارت‌های حرفه‌ای زیادی برخوردار هستند که برای توسعه حرفه حسابداری ارزشمند است (هوآی^۲ و همکاران، ۲۰۱۶). برای مثال، فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها تفکر انتقادی، رفتار حرفه‌ای و مهارت‌های تصمیم‌گیری را می‌توانند به حسابداری اضافه نمایند. آن‌ها همچنین تجربه استفاده از فناوری‌های مدرن و تجزیه و تحلیل داده‌ها را دارند که در حسابداری بسیار ارزشمند هستند. فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها می‌توانند از این مهارت‌ها برای افزایش موفقیت خود در رشته حسابداری و حرفه خود به عنوان حسابدار استفاده کنند (انگت^۳ و همکاران، ۲۰۲۰).

نتایج این مطالعه به علاقه‌مندان و اعضای آکادمیک رشته حسابداری در مورد جذب دانشجویان حسابداری با کیفیت و با علایق، مهارت‌ها و سوابق مختلف از سایر رشته‌ها آگاهی بخشیده و به هدف این حرفه برای جذب متخصصان حسابداری کمک می‌کند. از همین رو هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی جامع عواملی است که دانشجویان سایر رشته‌ها را به تغییر رشته به حسابداری سوق می‌دهند، گردآوری و تحلیل دقیق این عوامل، به فعالان بخش آموزش عالی و دانشجویان سایر رشته‌ها کمک خواهد کرد تا در روند تصمیم‌گیری خود درباره انتخاب حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد موفق‌تر باشند. دانش افزائی این پژوهش در گام اول متمرکز بر شناسایی دلایل و مؤلفه‌های تغییر رشته دانشجویان سایر رشته‌ها به حسابداری می‌باشد. علاوه بر این شناخت، مهارت‌هایی که این افراد به رشته حسابداری اضافه می‌کنند نیز حائز اهمیت است. این اطلاعات بینشی در اختیار اعضای آکادمیک و حرفه‌ای رشته حسابداری قرار می‌دهد تا آن‌ها را در شناسایی و جذب دانشجویان با کیفیت بالا با توجه به پیشینه‌ها، دیدگاه‌ها و مجموعه مهارت‌های مختلف یاری نماید. دوم، از آنجایی که جمعیت این مطالعه شامل فارغ‌التحصیلان و دانشجویان اخیر حسابداری (بین سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ فارغ‌التحصیل شده‌اند)، می‌باشد، لذا بر شرایط و ویژگی‌های نسل فعلی حسابداران تأکید دارد.

1. Solomon

2. Hoai

3. Enget

مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

نتایج مطالعات روانشناسی، جامعه‌شناسی و مدیریت آموزش به دانشجویان پیشنهاد می‌کنند که مسیرهای شغلی خود را به دلیل علاقه، توانایی و مهارت در آن رشته، نتایج مورد انتظار شغلی و مزایای اجتماعی انتخاب کنند (لنت^۱ و همکاران، ۲۰۰۲). نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی^۲ یکی از مرسوم‌ترین و معتبرترین نظریه‌های مورد بحث در رابطه با درک گرایش‌های شغلی و مقاصد انتخاب شغلی می‌باشد (سگال^۳ و همکاران، ۲۰۰۲). همچنین این نظریه یک چارچوب نظری توانمند برای پیش‌بینی پایداری رضایت تحصیلی و پایداری گرایش‌های دانشجویان است. یکی از دلایلی که باعث استفاده گسترده از این نظریه شده است تمرکز آن بر متغیرهای شناختی اجتماعی است که قابل تغییر می‌باشد (هارت، کرمین و پاسوارک^۴، ۲۰۱۷).

نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی

همانطور که شرح آن گذشت، یکی از نظریه‌های بسیار مهم در تبیین تغییرات شغلی افراد، نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی می‌باشد. نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی، اغلب برای توضیح انتخاب‌های شغلی و فرآیند توسعه شغلی افراد کاربرد دارد. نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی که توسط لنت، براون و هاکت^۵ در سال ۱۹۹۴ توسعه یافت، مبتنی بر نظریه شناختی اجتماعی عمومی بندورا^۶ (۱۹۸۶) است و اساساً با هدف درک علایق شغلی، انتخاب‌های شغلی و پیشرفت به سمت اهداف شغلی مرتبط است. این نظریه بر فرآیندهای شناختی، خودنظارتی و انگیزشی افراد و تأثیر آن بر تصمیمات شغلی آن‌ها تأکید زیادی دارد (پاجارس^۷، ۲۰۰۶). در چارچوب نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی، اعتقاد بر این است که علایق تحصیلی دانشجویان زمانی توسعه می‌یابد که فرد به توانایی‌های خود برای عملکرد در آن زمینه اعتماد داشته (خودکارآمدی)^۸ و پیامدهای مثبت برای درگیر شدن در این وظایف را پیش‌بینی کند (نتایج مورد انتظار)^۹.

1. Lent
2. Social Cognitive Career Theory
3. Segal
4. Hart, Kremin and Pasewark
5. Lent, brown and hackett
6. Bandura
7. Pajares
8. Self-Efficacy
9. Outcome Expectations

نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی فرض می‌کند که سه عامل اصلی خودکارآمدی، نتایج مورد انتظار و اهداف شخصی زیربنای انتخاب‌های فردی هستند. بنابراین استدلال شده است که افراد اهدافی را برای دنبال کردن گزینه‌های تحصیلی و شغلی دنبال می‌کنند که با علائق، خودکارآمدی و انتظارات آن‌ها مطابقت دارد. به‌طور ضمنی، خودکارآمدی قوی و یک نتیجه مورد انتظار مثبت در رابطه با یک رشته خاص، به ایجاد علائق شغلی در آن جهت کمک می‌کند و در نتیجه بر تصمیم فرد برای پیگیری آن دوره تأثیر می‌گذارد. در ادامه سه مفهوم کلی نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی و ارتباط آن‌ها با تصمیمات انتخاب رشته دانشجویان تشریح می‌گردد.

خودکارآمدی

خودکارآمدی یکی از متغیرهای کلیدی در نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی بوده و به عنوان میزان عملکرد فرد در انجام یک رفتار ساده یا دشوار یا اعتماد به نفس فرد در رابطه با توانایی‌هایش در انجام یک رفتار تعریف شده است (یزدان‌پناه و همکاران، ۲۰۱۵). به عبارت دیگر خودکارآمدی به عنوان یک خودارزیابی از توانایی‌های فرد، به منظور تکمیل یک کار خاص و یا رسیدن به یک سطح معینی از موفقیت و یا عملکرد، (دیگلمان و سایچ^۱، ۲۰۰۱) یا باورهایی که باعث تحریک انگیزه، منابع شناختی و دوره‌های عمل می‌شود، تعریف شده است (لیگوری^۲، ۲۰۱۲ و سگال و همکاران، ۲۰۰۲). با تکمیل یک وظیفه به صورت موفقیت-آمیز، انسان می‌تواند حس قوی خودکارآمدی برای انجام آن وظیفه خاص پیدا کند، درحالی که شکست در آن می‌تواند خودکارآمدی را تضعیف کند (ویلسون^۳، ۲۰۱۳). اشخاص با خودکارآمدی بالا علاقه ذاتی به کار و تمایل به افزایش تلاش خود دارند و در مقابله با موانع، پشتکار بیشتری از خود نشان می‌دهند و بسیار مؤثر عمل می‌کنند (سلیمانی و هویدا، ۱۳۹۲). خودباوری افراد عامل مهمی در انتخاب شغل آنها محسوب می‌شود. دیدگاه کلی در تصمیم-گیری انتخاب رشته این است که اعتمادی که دانشجویان به توانایی‌های خود برای انجام کار دارند به انتخاب رشته آن‌ها مرتبط است. به گفته پاجارس (۲۰۰۶)، دانشجویان مقطع کارشناسی

1. Diegelman and Subich
2. Liguori
3. Wilson

تمایل دارند رشته و شغل خود را در زمینه‌هایی انتخاب کنند که در آن احساس اعتماد به نفس بیشتری برای رقابت و برتری دارند. همچنین، گوشو^۱ و همکاران (۲۰۰۶) معتقدند که اعتماد به نفس در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با شغل، به دانشجویان درک بهتری از توانایی‌های خود می‌دهد، که بر احتمال انجام یا شرکت در فعالیت‌های مرتبط با شغلی که به آن اطمینان دارند تأثیر می‌گذارد. حسیه^۲ و همکاران (۲۰۰۷) مدعی هستند که دانشجویانی که به توانایی‌های خود اعتماد بیشتری دارند، عموماً مایلند در مواجهه با ناملازمات پافشاری کنند و این بر انتخاب وظایف آن‌ها تأثیر می‌گذارد. همان‌طور که چمرز^۳ و همکاران (۲۰۰۱) نیز مدعی هستند افرادی که به توانایی‌های خود اعتماد دارند انعطاف‌پذیر بوده و مایل به تلاش بیشتر هستند و توانایی کنار آمدن با خواسته‌های مرتبط با راهکار برگزیده را دارند. از این رو، کارآمدی دانشجویان در انتخاب رشته حسابداری مرتبط با شناختی مانند ریاضیات و حسابداری بسیار مهم است. بونگ^۴ (۲۰۰۱) معتقد است که دانشجویانی که سطح اعتماد بیشتری به توانایی‌های خود دارند، پایدار و مایل به انجام وظایف چالش برانگیز و در نتیجه عملکرد تحصیلی بالاتری از خود نشان می‌دهند. بنابراین، اویار^۵ و همکاران (۲۰۱۷) به این نتیجه رسیدند که دانشجویانی که به توانایی‌های عددی خود اعتماد ندارند، کمتر احتمال دارد در زمینه‌ای مانند حسابداری شغلی را دنبال کنند.

اهداف شخصی

اعتقاد بر این است که اهداف شخصی افراد نقش حیاتی در شکل دادن و هدایت رفتار دارند (لنت و همکاران، ۲۰۰۳). به گفته هرناندز^۶ و همکاران (۲۰۱۲) اهداف، رفتار تحصیلی فرد را مشخص می‌کند، زیرا جهت روشنی را ارائه می‌دهد و انگیزه فرد را شکل می‌دهد. در نتیجه، استدلال شده است که انتخاب عمل توسط یک فرد به اهداف شخصی او بستگی دارد (لی^۷ و همکاران، ۲۰۱۵). اعتقاد بر این است که علائق و انگیزه یک فرد، عوامل کلیدی تعیین‌کننده اهداف او هستند. انگیزه می‌تواند درونی باشد، جایی که دانشجویان عمدتاً توسط رضایت

1. Gushue
2. Hsieh
3. Chemers
4. Bong
5. Uyar
6. Hernandez
7. Lee

شخصی و علایقشان برانگیخته می‌شوند، یا بیرونی، که در آن دانشجویان صرفاً توسط عوامل بیرونی مانند پاداش‌ها، اجبار یا فشارها برانگیخته می‌شوند (آرکوئرو^۱ و همکاران، ۲۰۱۵). آرکوئرو و همکاران (۲۰۰۹) همچنین نشان دادند که عوامل درونی و بیرونی عوامل مهمی هستند که دانشجویان هنگام انتخاب حسابداری به‌عنوان رشته تحصیلی خود در نظر می‌گیرند. به طور مشابه، بایرن و فلود^۲ (۲۰۰۵) عوامل درونی و بیرونی را به‌طور قابل توجهی با تصمیم دانشجویان برای ثبت‌نام در رشته حسابداری مرتبط دانستند.

نتایج مورد انتظار

نتایج مورد انتظار باورها یا نقطه نظرات یک شخص راجع به نتایج یا پیامدهای ناشی از اقدام‌های خاص و پاسخ به این پرسش، "اگر من این کار را انجام دهم، چه پیش خواهد آمد؟" است (پناکالوو^۳ و همکاران، ۲۰۱۶؛ آتادرو^۴ و همکاران، ۲۰۱۵). این درحالی است که خودکارآمدی به‌دنبال پاسخ به این پرسش است آیا من قادر به انجام آن کار هستم؟ می‌باشد (سگال و همکاران، ۲۰۰۲؛ باککن^۵ و همکاران، ۲۰۰۶). نتایج مورد انتظار به باورهای فرد درباره شرایط آتی زندگی خود و پیش‌بینی این که چه رویدادهای مثبت و منفی در آینده رخ خواهد داد، برمی‌گردد (سواری ممبئی، ۱۳۹۳). به گفته بارتول و سریواستاوا^۶ (۲۰۰۲)، یک نتیجه مورد انتظار مطلوب منجر به نگرش مثبت‌تری می‌شود که بر تصمیمات افراد برای شرکت در یک فعالیت تأثیر می‌گذارد. بنابراین، افراد تمایل بیشتری به انجام رفتاری با نتایج با ارزش دارند و از رفتارهایی که منجر به پیامدهای نامطلوب می‌شود اجتناب می‌کنند.

مطالعات قبلی نشان می‌دهد که نتایج مورد انتظار دانشجویان، پیامدهای مهمی در مسیر رشته تحصیلی/شغلی آن‌ها دارد. برای مثال، بنا به ادعای بایرن^۷ و همکاران (۲۰۱۲)، نتایج مورد انتظار دانشجویان از دنبال کردن یک رشته، بر تصمیمات آن‌ها برای ثبت‌نام در آن رشته تأثیر می‌گذارد. همان‌طور که مطالعه آن‌ها نشان می‌دهد، دانشجویان معمولاً این انتظار را دارند که از نظر فکری، شخصی و اجتماعی رشد کنند که این همان رضایتی است که از دنبال کردن یک

1. Arquero
2. Byrne and Flood
3. Peña Calvo
4. Atadero
5. Bakken
6. Bartol and Srivastava
7. Byrne

رشته خاص به دست می‌آورند. بنابراین، دانشجویانی که فکر می‌کنند ممکن است انتظاراتشان با دنبال کردن یک رشته برآورده نشود، به احتمال زیاد از انتخاب آن رشته اجتناب می‌کنند. بنابراین، هنگامی که دانشجویان نتیجه مطلوبی را بر حسب انتظارات خود در مورد یک رشته خاص درک می‌کنند، انگیزه بیشتری برای دنبال کردن آن رشته وجود دارد.

نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی پیشنهاد می‌کند درحالی که دانشجویان عموماً مشاغلی را انتخاب می‌کنند که به آن علاقه‌مند هستند، گاهی اوقات به دلیل عوامل بازدارنده، علایق خود را به خطر می‌اندازند (لنت و همکاران، ۲۰۰۰؛ ۲۰۰۲). در صورت وجود عواملی مانند فرصت-های محدود، موانع غیرقابل عبور یا محیط غیرحمایت‌کننده، دانشجویان بر اساس در دسترس بودن شغل، خودکارآمدی و نتایج مورد انتظار، شغلی را انتخاب می‌کنند.

پیشینه تجربی پژوهش

آلانزی^۱ و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی تحت عنوان عوامل مؤثر در انتخاب رشته دانشجویان حسابداری در کشور کویت نشان دادند که فرصت‌های شغلی، اعتبار و علاقه تأثیر مهمی در تصمیم دانشجویان برای انتخاب رشته حسابداری دارد. همچنین نتایج هیچ تأثیری از جنسیت یا نوع تحصیلات دبیرستان بر تصمیم دانشجویان رشته حسابداری نشان نداد. بودن با دوستان، مشورت با خانواده و مشاوره تحصیلی به‌عنوان کمترین عوامل تأثیرگذار در تصمیم‌گیری دانشجویان شناخته شده‌اند.

راباباح^۲ (۲۰۱۶) در یک بررسی در دانشگاه امارات پژوهشی تحت عنوان عوامل مؤثر بر انتخاب دانشجویان حسابداری به‌عنوان یک رشته اصلی نشان داد عواملی همچون منافع شخصی، شخصیت، چشم‌انداز شغلی، شهرت دانشگاه و رسانه تأثیر قابل توجهی بر انتخاب رشته دانشجویان ندارد.

جارادات^۳ (۲۰۱۷)، در پژوهش خود با عنوان "عوامل مؤثر بر تصمیم دانشجویان به تغییر رشته تحصیلی" این مسئله را در دانشگاه‌های خاورمیانه بررسی کرده است. نتایج نشان داد که ۲۸ درصد دانشجویان مورد بررسی تغییر رشته داده‌اند. عوامل مؤثر بر تغییر رشته دانشجویان بر حسب سال ورودی آنها دسته‌بندی شد. دانشجویان سال اول بیشتر بدلیل سخت بودن دروس مقدماتی،

1. Alanezi
2. Rababah
3. Jaradat

دانشجویان سال دوم بدلیل رضایت نداشتن از اساتید، دانشجویان سال سوم بیشتر بدلیل سخت بودن دروس یا چالش برانگیز نبودن آنها و دانشجویان سال چهارم بیشتر بدلیل تشویق خانواده به تحصیل در رشته‌های دیگر، تغییر رشته داده‌اند.

یویار و همکاران (۲۰۱۷) در رابطه با متغیر باورهای رفتاری مؤثر بر انتخاب/عدم انتخاب رشته حسابداری به این نتیجه رسیدند که ممکن است دانشجویان با باورهای نامطلوب نسبت به حسابداری کماکان رشته حسابداری را انتخاب کنند؛ چراکه ممکن است مجموعه عوامل مثبت حسابداری نسبت به عوامل منفی رشته حسابداری از دیدگاه آنها سنگینی نماید.

انگت و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی با عنوان انتخاب رشته حسابداری: تأثیر جنسیت، سختی، فرصت‌های شغلی و پدیده خودفریبی بر انتخاب دانشجویان، موضوع را مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد که کسانی که فرصت‌های شغلی حسابداری را بیشتر از سایر رشته‌ها ارزیابی می‌کنند با احتمال فراوان رشته حسابداری را انتخاب می‌کنند.

دنيس^۱ (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان "انتخاب و تغییر رشته: دانشجویان تحصیلات تکمیلی و فرایند انتخاب رشته تحصیلی"، تغییر رشته دانشجویان در دانشگاه‌های آمریکا را بررسی کرده است. دنيس نشان داد که بسیاری از دانشجویان تجربه تغییر رشته را داشته‌اند و حتی برخی از آنان چندین بار تغییر رشته داده‌اند. دلایل اصلی عنوان شده از سوی دانشجویان، تطابق بیشتر رشته با علاقمندی و توانایی‌های خود و کمتر رقابتی بودن و ساده‌تر بودن رشته می‌باشد.

آدمولا^۲ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی در کشور نیجریه، دانشجویان حسابداری را مورد مطالعه قرار دادند. این پژوهشگران عوامل مؤثر در انتخاب شغل را شامل مزایای اقتصادی (حقوق زیاد و سایر پاداشهای مالی)، امنیت شغلی (حفظ شغل در دراز مدت)، پیشرفت (امکان ترفیع در موعد مقرر)، جایگاه اجتماعی (شناخته شدن در جامعه)، ماهیت شغل (جذاب بودن یا کسل کننده بودن شغل)، رشد شخصی (امکان یادگیری موارد جدید)، استقلال (عاری از محدودیت-های تحمیلی محل کار)، عزت نفس (شادی و رضایت)، انتخاب پدر و مادر (پدر و مادر برای دانش آموز تصمیم می‌گیرند) و تأثیر همسالان و معلمان (دانش آموزان بر اساس دیدگاه همسالان و معلمان تصمیم می‌گیرند) شناسایی کردند.

1. Denice
2. Ademola

براون و تگلر^۱ (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی عواملی که بر تغییر رشته دانشجویان به رشته حسابداری مؤثر است پرداخته و نشان دادند که افراد تغییر رشته‌ای ابتدا باید در رابطه با رشته حسابداری تحقیق کنند و رشته حسابداری را بشناسند، سپس آن را بر اساس ملاحظات عملی مانند ویژگی‌های شغلی و پتانسیل درآمد انتخاب کنند تا علاقه به موضوع، که برای فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها برجسته‌تر است.

کارلسون و نوئلا^۲ (۲۰۲۲) در پیمایش ۲۲۸ دانش‌آموز سوئدی، عوامل مؤثر بر عدم انتخاب رشته حسابداری را مورد مطالعه قرار دادند. آنها با کاربست نظریه عمل منطقی، اعتقادات و باورهای دانش‌آموزان را که بر نگرش‌ها و هنجارهای ذهنی آن‌ها مؤثر است و باعث می‌شود که رشته حسابداری را انتخاب نکنند را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها نشان دادند که باورهای رفتاری (عدم نفع شخصی در حسابداری، کسل کننده بودن رشته حسابداری، کسل کننده بودن حرفه حسابداری، حقوق و مزایای بالاتر سایر مشاغل نسبت به حسابداری) و باورهای هنجاری (تأثیر معلمان و همکلاسی‌ها) بر ذهنیت دانش‌آموزان برای عدم انتخاب رشته حسابداری مؤثر بوده است. پژوهشگران نسبت به این موضوعات دانشکده‌های حسابداری و حرفه حسابداری در سوئد هشدار داده بودند.

اجاقی و طالبوند (۱۳۹۴) در پژوهش خود در دانشگاه آزاد واحد دزفول با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری به این نتیجه رسیدند که سطح تحصیلات خانواده، راهنمایی خانواده و خویشاوندان، نزدیک بودن رشته به رشته آمار و ریاضی و کامپیوتر، تأثیرپذیری از دوستان و همسالان و مدرک‌گرایی با انتخاب رشته ارتباط بسیار زیادی داشته و مشاوره با غیر دوستان، دوری از خانواده و شهر، مشورت با شاغلین رشته، هزینه‌های مالی و شیوه تدریس اساتید ارتباط متوسطی با انتخاب رشته داشته و آگاهی پیش از ورود به دانشگاه و آینده رشته و بازار کار آن تأثیر ضعیفی در انتخاب رشته دانشجویان حسابداری داشته است.

معروفی و آداک (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان "بازنمایی تجارب زیسته دانشجویان تحصیلات تکمیلی در ارتباط با پدیده تغییر رشته" نشان دادند که سه دسته مقوله کلی شامل عوامل اقتصادی، علائق و ویژگی‌های فردی و ویژگی‌های رشته قبلی و فعلی در تغییر رشته دانشجویان مؤثر هستند.

1. Brown and Tegler
2. Karlsson and Noela

زین آبادی و همکاران (۱۳۹۷)، در مطالعه‌ای تحت عنوان "مهاجرت علمی: تاملی بر دلایل تغییر رشته در مقطع کارشناسی ارشد از سایر رشته‌ها به مدیریت آموزشی" نشان دادند که مهم‌ترین دلایل گرایش دانشجویان به رشته مدیریت آموزشی علاقه و سپس با اختلاف ناچیز زمینه و ضرورت شغلی است.

نهدی و تقی‌زاده (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان عوامل موثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری در دانشگاه‌های ایران بر روی ۱۸۰ دانشجوی حسابداری در دانشگاه‌های ایران به بررسی این موضوع پرداختند که چه عواملی بر انتخاب رشته دانش‌آموزان در انتخاب رشته حسابداری موثر است. مطالعات آنها نشان داد که به ترتیب عامل انتظارات از حرفه و عامل راهنما بیشترین نقش را در انتخاب رشته حسابداری داشته‌اند و بعد از ویژگی‌های شخصیتی عامل درک کمترین تأثیر را در انتخاب رشته دانشجویان داشته است. این نتایج نشان می‌دهد دانشجویانی که رشته حسابداری را انتخاب می‌کنند تأکید بیشتری بر امنیت شغلی، حقوق و دستمزد اولیه خوب، عامل‌های مرتبط با بازار مانند درآمدهای بالقوه بالا و انعطاف پذیری و ... در انتخاب گزینه‌های شغلی دارند.

ایازی و همکاران (۱۴۰۰)، در تحقیقی با عنوان "عوامل موثر بر دانشجویان کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی" دریافتند که پنج مولفه علاقه به رشته، اشتغال، درآمد و منزلت اجتماعی، نقش خانواده و دوستان، انگیزه‌های شخصی و خدمت به جامعه، و موقعیت علمی و کادر آموزشی دانشگاه، در انتخاب رشته دانشجویان موثر بوده است.

گلدسته، سهرابی و صادقی آذر (۱۴۰۱)، در پژوهشی با عنوان "بررسی عوامل موثر بر تصمیم دانشجویان به تغییر رشته در دوره کارشناسی ارشد" نشان دادند که هفت دسته عوامل علمی، تحصیلی، اجتماعی، فردی، اقتصادی، شغلی و سازمانی از جمله عوامل موثر بر تغییر رشته دانشجویان به گروه‌های علوم انسانی هستند که عامل اقتصادی و عامل شغلی از مهمترین عوامل هستند.

پرسش‌های پژوهش

پرسش اصلی پژوهش که در اختیار دانشجویان قرار گرفت، به شرح زیر است:
پرسش اصلی: عوامل موثر بر تغییر رشته فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها که برای مقطع ارشد رشته حسابداری را برگزیدند، چیست؟

برای واکاوی و تبیین پرسش اصلی پژوهش، پنج پرسش فرعی زیر نیز مطرح گردید:

پرسش فرعی یک: دانشجویان با استفاده از چه منابعی با رشته حسابداری آشنا شدند؟

پرسش فرعی دو: آیا انتظارات دانشجویان تغییر رشته‌ای با واقعیات رشته منطبق است یا خیر؟
 اگر خیر، دلایل عدم انطباق پیش‌تصوراتشان با واقعیات چیست؟
 پرسش فرعی سه: مزایای رشته و شغل حسابداری برای دانشجویان تغییر رشته‌ای چیست؟
 پرسش فرعی چهار: محدودیت‌ها و چالش‌های تحصیل در رشته حسابداری از دید دانشجویان
 تغییر رشته‌ای چیست؟
 پرسش فرعی پنج: دانشجویان تغییر رشته‌ای چه مهارت‌هایی را می‌توانند به رشته و حرفه
 حسابداری اضافه نمایند؟

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع مطالعات کیفی و با استفاده از راهبرد پدیدارشناسی است. در این پژوهش پدیده محوری، دیدگاه دانشجویان در ارتباط با تغییر رشته از سایر رشته‌ها به حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد است. از طرف دیگر با توجه به اینکه هدف پژوهش حاضر به نحوی است که نیازمند کنکاش و بررسی نظریات و دیدگاه‌های مشارکت‌کنندگان پژوهش می‌باشد، از روش پدیدارشناسی تفسیری یکی از انواع روش‌های پژوهش کیفی است، استفاده شده است. پدیدارشناسی به معنای مطالعه تجربه بشر و چگونگی درک چیزها به صورتی است که در آگاهی آدم‌ها ظاهر می‌شود. در این پژوهش تحلیل داده‌های کیفی با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام گرفته است. تحلیل مضمون روشی است برای شناسایی، تحلیل و گزارشگری الگوهای درون داده‌ها. هر مضمون دربردارنده چیزی بااهمیت درباره داده‌ها است که به سؤال پژوهش ارتباط دارد (زارع، ماهانی و مومنی، ۱۴۰۲). همچنین در تقسیم بندی پژوهش از لحاظ هدف، از آنجا که نتایج این پژوهش می‌تواند در تغییر رشته دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد مورد استفاده قرار گیرد، از نوع مطالعات کاربردی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویانی است که در مقطع کارشناسی در رشته‌های دیگر تحصیل کرده و در مقطع کارشناسی ارشد تغییر رشته داده و رشته حسابداری را برگزیدند. در پژوهش حاضر برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها از مطالعات میدانی استفاده شده است. برای تعیین حجم نمونه انتخاب شده، از اشباع نظری استفاده گردید. منظور از اشباع نظری، جایی است که دیگر ارتباط بین مفاهیم و طبقه جدید ظهور نکند (پرویشی و همکاران، ۱۴۰۲). به عبارت دیگر، هیچ داده بیش‌تری یافت نمی‌شود که پژوهش‌گر با آن بتواند مقوله را رشد دهد. در این پژوهش گردآوری داده در شرکت‌کننده ۲۴ ام به اشباع نظری رسید. همچنین ابزار مورد استفاده در این مطالعه مصاحبه نیمه ساختار یافته بود که بر روی دانشجویانی که در مقطع کارشناسی ارشد به رشته

حسابداری تغییر رشته دادند، انجام شد. از آنجا که تعداد این دانشجویان محدود و نامشخص بود، برای دسترسی به شرکت کنندگان در ابتدا به دانشگاه‌های ذکر شده در جدول (۱) مراجعه نموده و سپس فهرستی از این افراد که برخی هم اکنون نیز به تحصیل مشغول‌اند تهیه شد.

جدول ۱. دموگرافیک شرکت کنندگان در مصاحبه

شرکت کننده	جنسیت	رشته قبلی	دانشگاه
۱	مرد	اقتصاد	تبریز
۲	زن	اقتصاد	تبریز
۳	زن	مدیریت	تبریز
۴	زن	شیمی	تبریز
۵	زن	مهندسی نقشه کشی	تبریز
۶	مرد	مدیریت گردشگری	تبریز
۷	زن	مدیریت	تبریز
۸	زن	ادبیات	فردوسی مشهد
۹	زن	مدیریت	فردوسی مشهد
۱۰	مرد	مدیریت	فردوسی مشهد
۱۱	زن	اقتصاد	تربیت مدرس
۱۲	مرد	مدیریت صنعتی	تربیت مدرس
۱۳	مرد	اقتصاد	بهشتی تهران
۱۴	زن	علوم آماری	بهشتی تهران
۱۵	زن	مدیریت گردشگری	آزاد ارومیه
۱۶	مرد	مدیریت	ارومیه
۱۷	مرد	اقتصاد	ارومیه
۱۸	زن	مدیریت	ارومیه
۱۹	زن	تاریخ	دانشگاه آزاد تبریز
۲۰	زن	مدیریت	دانشگاه آزاد تبریز
۲۱	مرد	اقتصاد	دانشگاه آزاد اهر
۲۲	مرد	ریاضی محض	دانشگاه آزاد تبریز
۲۳	زن	شهرسازی	دانشگاه آزاد تبریز
۲۴	زن	اقتصاد	دانشگاه آزاد تبریز

پرسش‌های مصاحبه نیز براساس عوامل پیشنهادی نظریه شناختی-اجتماعی مسیر شغلی طراحی شد. حداقل دو نفر از اعضای تیم تحقیقاتی در هر مصاحبه حضور داشتند. هر مصاحبه

تقریباً ۲۰ الی ۴۰ دقیقه به طول انجامید و قبل از شروع مصاحبه به شرکت کنندگان اطمینان خاطر داده شد که در این پژوهش هیچ نامی از آن‌ها آورده نخواهد شد و اطلاعات هویتی تمام شرکت کنندگان محفوظ خواهد ماند. در این مطالعه از ابزارهای زیر برای تعیین روایی و اعتبار مقاله استفاده شد و برای رسیدن به این ابزارها اقداماتی به صورت زیر انجام شد:

قابلیت اعتبار: مشابه اعتبار درونی در پژوهش‌های کمی است. به منظور تایید فرایند پژوهش از دو کدگذار متخصص که در فرایند پژوهش حاضر شرکت نداشتند، استفاده گردید تا چند نمونه از مصاحبه‌ها را کدگذاری کنند و برای اطمینان از صحت کدگذاری پژوهشگران، این دو با هم مقایسه شدند.

قابلیت انتقال: برای قابلیت انتقال جمع‌آوری داده‌های مصاحبه‌ها با حداکثر تنوع در نمونه‌ها، انجام شد تا معنی دار بودن یافته‌ها در موقعیت‌های مشابه رعایت شود.

قابلیت تایید: به معنای قدرت تحلیل و دقت داده‌ها و میزان تایید آنهاست. اعضای تیم تحقیقاتی برای تاییدپذیری کلیه جزئیات را در قالب فایل صوتی ثبت و ضبط نمود.

یافته‌های پژوهش

پرسش اصلی پژوهش که در اختیار مصاحبه شونده‌گان قرار گرفت به شرح زیر است:

(۱) عوامل موثر بر تغییر رشته شما به رشته حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد چیست؟

برای پاسخگویی مطلوب به این سؤال و متوجه شدن علت این انتخاب، ابتدا به دلایل انتخاب رشته حسابداری توسط دانشجویان سایر رشته‌ها پرداخته شد و سپس زمینه آشنایی مصاحبه‌شونده‌گان با این رشته مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۲. دلایل انتخاب رشته حسابداری

درصد فراوانی	مقولات عمده	زیر مقوله‌ها
۸/۶	علاقه و توانایی	علاقه به رشته حسابداری علاقه به کار در حوزه حسابداری و بانکداری توانایی و مهارت در رشته حسابداری
۱۷/۲	بازار کار و درآمد	بازار کار مناسب این رشته درآمد نسبتاً بالای این رشته پیشنهادهای کاری متعدد در آزمون استخدامی مزایای مالی و شغلی فرصت‌های شغلی متنوع ارتباط رشته حسابداری با شغل فعلی
۱۴/۲	توصیه سایرین	توصیه خانواده

درصد فراوانی	مقولات عمده	زیر مقوله‌ها
		توصیه دوستان صحبت با فارغ‌التحصیلان حسابداری مشورت با اساتید این حوزه توصیه آشنایان که به کار حسابداری مشغول بوده‌اند
۲۲/۹	ماهیت و ویژگی‌های رشته حسابداری	میان رشته‌ای بودن حسابداری کمی و محاسباتی بودن رشته حسابداری کارگروهی جذابیت رشته حسابداری آسان بودن مطالب این رشته پذیرش نسبتاً زیاد در این رشته در دسترس بودن منابع رشته حسابداری سهولت پذیرفته شدن در کنکور ارشد
۲۵/۷	رشته کارشناسی	عدم بازار کار مناسب در رشته قبلی عدم درآمد مناسب در رشته قبلی عدم علاقه به رشته کارشناسی عدم رضایت از شغل مرتبط با رشته قبلی انتخاب رشته نادرست در دوره کارشناسی مخارج زیاد ادامه تحصیل در رشته قبلی ضعف علمی خود در رشته کارشناسی ضعف علمی و ساختاری رشته قبلی رقابت زیاد در رشته قبلی برای کنکور ارشد
۱۱/۴	اجتماعی	تاثیر شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام و ... موقعیت و جایگاه اجتماعی رشته حسابداری کسب جایگاه اجتماعی مناسب شناسایی نیازهای جامعه و خدمت در راستای آن

باتوجه به اطلاعات جدول (۲) حدود ۲۵/۷ درصد از دانشجویان ماهیت رشته کارشناسی را دلیل اصلی تغییر رشته خود بیان می‌کنند. همچنین ماهیت و ویژگی‌های رشته حسابداری با ۲۲/۹ درصد در رتبه بعدی قرار دارد. همچنین ۱۷/۲ درصد مصاحبه‌شوندگان دلیل انتخاب رشته حسابداری برای ادامه تحصیل در مقطع ارشد را بازار کار مناسب این رشته و درآمد نسبتاً خوب حسابداری می‌دانند. توصیه سایرین، عوامل اجتماعی و علاقه و توانایی در رتبه‌های بعدی قرار دارد. در گام بعدی در پرسش فرعی اول از مصاحبه‌شوندگان پرسش شد که آیا قبل از اینکه رشته حسابداری را انتخاب نمایند، از این رشته شناخت داشته‌اند یا خیر؟ نتایج این پرسش در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. طبقه‌بندی منابع شناخت رشته حسابداری

مقولات عمده	زیر مقوله‌ها
افراد	صحبت با فارغ‌التحصیلان و دانشجویان حسابداری افراد حرفه‌ای و کارکنان حسابداری شرکت‌ها مشورت با مشاوران تحصیلی مراجعه به موسسات آموزشی و کمک آموزشی آشنایان و اطرافیان مراجعه به دانشگاه‌های مختلف و صحبت با اعضای هیأت علمی
اینترنت	مراجعه به سایت‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام و ... شناخت از طریق بری مستندهای آموزشی
زمینه شغلی	آشنایی از طریق محیط کار و همکاران
دروس و کتب رشته حسابداری	دروس حسابداری در رشته کارشناسی مطالعه کتاب‌ها، مجله‌ها، مقالات و ...

در این مرحله تمام شرکت‌کنندگان مدعی شدند که از راه‌های گوناگون و با شناخت و آگاهی کافی این رشته را انتخاب کرده‌اند. البته دور از انتظار نیست که تمام مصاحبه‌شوندگان چنین پاسخی داده باشند؛ زیرا در مقطع کارشناسی ارشد با توجه به تجربه لازم در رشته کارشناسی، می‌بایست در تغییر رشته برای ادامه تحصیل در مقطع ارشد شناخت کافی را نسبت به رشته جدید پیدا کنند و با توجه به استعداد و علایق خود تغییر رشته دهند.

البته میزان شناخت دانشجویان از این رشته متفاوت است. در تفکیک پاسخ مصاحبه‌شوندگان بر اساس منبع شناخت، به‌طور کلی چهار منبع شناسایی شد که عبارتند از: افراد، اینترنت و شبکه‌های مجازی، زمینه شغلی و دروس و کتب حوزه مالی و حسابداری. همچنین برخی از مصاحبه‌شوندگان به ترکیبی از دو یا چند مورد از موارد بالا برای منبع شناخت خود از این رشته اشاره نمودند. به‌عنوان نمونه یکی از مصاحبه‌شوندگان که رشته کارشناسی وی مدیریت صنعتی بود به این سؤال این‌گونه پاسخ داد:

"رشته حسابداری را از سه طریق به‌طور کامل شناختم. در ابتدا بعضی از دروس رشته مدیریت صنعتی با دروس حسابداری مشترک بود. سپس از طریق مشورت با اساتید حسابداری بیشتر از این رشته آگاه شدم و در نهایت با مراجعه به سایت‌های اینترنتی آگاهی کامل پیدا کردم."

در گام بعدی و در پرسش فرعی دوم از دانشجویان پرسش زیر پرسیده شد:
آیا انتظارت قبلی آنها با واقعیات رشته حسابداری منطبق است یا خیر؟ اگر خیر، دلایل عدم انطباق پیش‌تصوراتشان با واقعیات چیست؟ نتایج در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. طبقه‌بندی دلایل عدم انطباق پیش‌تصورات با واقعیات

مقولات عمده	زیر مقوله‌ها
تحصیلی و آموزشی	عدم ارتباط مطالب با محیط حرفه‌ای و عملی دید منفی اساتید به دانشجویان تغییر رشته داده تئوری بودن مطالب فقدان آموزش نرم افزارهای حسابداری محاسباتی و کمی بودن دروس حسابداری آسان نبودن رشته حسابداری سختی آموزش به دلیل عدم تسلط به دروس کارشناسی ماهیت متفاوت دروس تعریف شده مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد
بازار کار و درآمد پایین برای تازه کارها	عدم بازار کار مناسب براد افراد تغییر رشته داده عدم درآمد مناسب برای تازه کارها نداشتن امنیت شغلی

۵۰ درصد افراد (معادل ۱۲ نفر از ۲۴ شرکت کننده) ادعا داشتند که پیش‌تصوراتی که از رشته حسابداری داشتند با واقعیات تا حدی منطبق می‌باشد، ۲۱ درصد افراد (معادل ۵ نفر از ۲۴ شرکت کننده) نیز پیش‌تصورات خود را با واقعیات موجود کاملاً منطبق دانسته و ۳۱ درصد از افراد (معادل ۷ نفر از ۲۴ شرکت کننده) پیش‌تصورات خود را از رشته حسابداری با واقعیات غیرمنطبق می‌دانند. پاسخ‌های این افراد را می‌توان در دو مقوله "تحصیلی و آموزشی" و "بازار کار و درآمد نامناسب" طبقه‌بندی کرد.

۱- تحصیلی و آموزشی: پیش‌تصورات تعدادی از مصاحبه‌شوندگان بر این اساس بود که مطالب و دروس ارائه شده حسابداری متناسب با بازار کار و محیط واقعی بوده و کاربردی است. به‌عنوان مثال مصاحبه‌شونده‌ای که رشته کارشناسی وی مهندسی نقشه‌کشی بود، اذعان داشت که تصورش از رشته حسابداری آموزش نرم‌افزارهای حسابداری و کاربردی مطالب دروس حسابداری متناسب با بازار کار بود که با واقعیات موجود در این رشته منطبق نبوده است. برخی دیگر تئوری بودن بیش از حد دروس را از عوامل عدم انطباق پیش‌تصورات با واقعیات عنوان می‌کنند.

۲- بازار کار و درآمد مناسب: تعدادی از مصاحبه‌شوندگان تصور داشتند که در حین تحصیل در رشته حسابداری می‌توانند شغلی با درآمد مناسب و کافی پیدا کنند و مشغول

به کار شوند، حال آنکه در واقعیت چنین نبود. مصاحبه‌شونده‌ای از رشته مدیریت در همین خصوص اظهار کرد که چنین تصویری داشت اما در واقعیت تقریباً اکثر شغل‌ها فردی با سابقه را ترجیح می‌دادند.

در گام بعدی و در پرسش فرعی سوم از دانشجویان در ارتباط با مزایای رشته و شغل حسابداری پرسش شد. نتایج در جدول (۵) خلاصه شده است:

جدول ۵. مزایای رشته و شغل حسابداری

مقولات عمده	زیر مقوله‌ها
بازار کار و درآمد مناسب	امنیت شغلی بالا ورود به بازار کار تنوع شغلی زیاد در حسابداری مشخص بودن مسیر کاری کسب درآمد مطلوب نیاز همیشگی جامعه به حسابداری نیاز همیشگی سازمان‌ها به حسابدار ارتقاء شغلی انعطاف‌پذیری در مسیرهای شغلی امکان تأسیس کسب و کار شخصی
میان رشته‌ای بودن مطالب	برخی از دروس رشته مدیریت و اقتصاد با دروس رشته حسابداری یکسان است تنوع مطالب ارتباط با سایر رشته‌ها
تاثیر گذاری	تاثیر گذاری بر اقتصاد و جامعه مهم بودن جایگاه حسابداری در شرکت‌ها و سازمان‌ها
ملاحظات اجتماعی	وضعیت اجتماعی این رشته و حرفه کار گروهی کار با افراد فرصت شغلی در هر نوع شرکت و هر نوع سازمانی

۷۱ درصد مشارکت کنندگان (معادل ۱۷ نفر از ۲۴ شرکت کننده) در پاسخ به این پرسش اذعان داشتند که رشته حسابداری مزایایی برای آنها به همراه دارد که به شرح ذیل توضیح داده شده است.

۱- بازار کار و درآمد مناسب: ۵۸ درصد افراد (معادل ۱۴ نفر از ۲۴ نفر) معتقدند که رشته حسابداری از حیث بازار کار و درآمد برای آن‌ها و سایر افراد سبب ارتقاء شغلی، ورود

به بازار کار، درآمد بیشتر و ... شده است. علی فارغ‌التحصیل رشته مدیریت بیان کرد: "از زمانی که وارد این رشته شدم ارتقاء شغلی پیدا کردم و درآمدم بهتر شد."

۲- میان رشته‌ای بودن مطالب: ۲۹ درصد مصاحبه‌شوندگان (۷ نفر از ۲۴ نفر) میان رشته‌ای بودن مطالب را از مزایای رشته حسابداری عنوان کردند. سارا فارغ‌التحصیل رشته مدیریت در این خصوص بیان می‌کند که: "با توجه به این که رشته قبلی‌ام مدیریت بود و برخی از دروس مشترک با دروس حسابداری است از این نظر خیلی به من کمک کرد و خیلی پیشرفت کردم."

۳- تاثیر گذاری: ۱۳ درصد دانشجویان (۳ نفر از ۲۴ نفر) نیز تاثیر گذاری را یکی از مزایای رشته حسابداری می‌دانند و عنوان می‌کنند که رشته حسابداری جایگاه و نقش مهمی در سازمان‌ها ایفا می‌کند و بر اقتصاد نیز اثر گذار است.

۴- ملاحظات اجتماعی: حدود ۲۵ درصد از پاسخ‌دهندگان (معادل ۶ نفر از ۲۴ نفر) اذعان دارند که مقوله عمده ملاحظات اجتماعی متشکل از سه زیر مقوله "وضعیت اجتماعی این رشته و حرفه"، "کار گروهی" و "کار با افراد" از مزایا و فواید رشته حسابداری می‌باشند.

در گام بعدی و در پرسش فرعی چهارم در مورد محدودیت‌ها و ضعف‌های رشته و شغل حسابداری پرسیده شد. نتایج در جدول (۶) ارائه شده است:

جدول ۶. معایب و مشکلات رشته و شغل حسابداری

مقولات عمده	زیر مقوله‌ها
ماهیت رشته حسابداری	به روز رسانی مستمر اطلاعات تغییر بیش از حد استانداردهای حسابداری و حسابرسی تئوریک بودن برخی از مطالب قدیمی بودن و به روز نبودن کتب آموزشی ملموس و عینی نبودن مباحث
عوامل شغلی	روتین و خسته کننده بودن حرفه و شغل اهمیت داشتن سابقه کاری پر استرس بودن شغل حسابداری
آموزشی	عدم آموزش نرم افزارهای حسابداری در دوران دانشگاه عدم آموزش مسائل و نمونه‌های واقعی شرکت‌ها عدم آموزش نکات فنی استانداردهای حسابداری و حسابرسی عدم طراحی دوره‌های کارآموزی مناسب کاربردی نبودن مطالب برای ورود به بازار کار

۸۳ درصد (۲۰ نفر از ۲۴ مصاحبه‌شونده) دانشجویان تغییر رشته‌ای معتقدند که رشته و شغل حسابداری دارای معایب و مشکلاتی اعم از تئوری بودن مطالب، کاربردی نبودن مطالب برای ورود به بازار کار، داشتن سابقه کاری، پر استرس بودن و ... می‌باشد.

۱- ماهیت رشته حسابداری: ۷۰ درصد از پاسخ‌دهندگان (۱۴ نفر از ۲۰ نفر) اعتقاد دارند که حسابداری از لحاظ ماهیت رشته دچار ضعف‌هایی نظیر تئوری و کاربردی نبودن مطالب، به‌روز نبودن کتب و منابع، تغییر بیش از حد استانداردهای حسابداری و حساسی و ... است.

۲- عوامل شغلی: ۶۰ درصد از مشارکت‌کنندگان (۱۲ نفر از ۲۰ نفر) نیز عواملی مانند داشتن سابقه کاری برای مصاحبه، پر استرس بودن شغل حسابداری، روتین و خسته‌کننده بودن حرفه و شغل حسابداری را چالش‌ها و ضعف‌های حسابداری می‌دانند. به عنوان مثال فرناز یکی از مصاحبه‌شوندگان در این خصوص اذعان داشت: "هرجا برای مصاحبه کاری دعوت شدم از من درخواست سابقه کاری مرتبط با شغل حسابداری می‌کردند."
 ۳- آموزشی: ۶۵ درصد از مصاحبه‌شوندگان (۱۳ نفر از ۲۰ نفر) معتقدند که از منظر آموزش کار حسابداری دچار ضعف‌هایی نظیر عدم آموزش نکات فنی استانداردها، عدم طراحی دوره‌های کارآموزی مناسب و ... است.

در نهایت در پرسش فرعی پنجم از مصاحبه‌شوندگان پرسیده شد که به عنوان فارغ‌التحصیل سایر رشته‌ها چه مهارت‌هایی را می‌توانند به رشته و حرفه حسابداری خود اضافه کنند؟ این مهارت‌ها در جدول (۷) ارائه شده است.

جدول ۷. مهارت‌های ارائه شده توسط دانشجویان تغییر رشته‌ای

مقوله‌های عمده	زیر مقوله‌ها
فناوری و رایانه	برنامه نویسی استفاده از هوش مصنوعی در امور پژوهشی توسعه نرم‌افزارهای متعدد افزایش بهره‌برداری فناوری اطلاعات
فردی	تفکر انتقادی مهارت‌های استدلالی مهارت‌های کلامی ارتباط با افراد
مدیریتی و اقتصادی	مدیریت منابع انسانی رهبری و سرپرستی کارکنان کار گروهی

مقوله‌های عمده	زیر مقوله‌ها
	تصمیم‌گیری‌های استراتژیک و تعیین سیاست‌های مالی بررسی ریسک‌های مالی و سرمایه‌گذاری بازاریابی برنامه‌ریزی مالی و بودجه‌بندی تحلیل اقتصادی و بررسی عوامل اقتصادی مانند بازار، قیمت‌گذاری و... توسعه درک اقتصاد کلان در امورات حسابداری
ریاضی و آمار	تحلیل کمی و بنیاد قوی در تحلیل آماری مدل‌سازی‌های ریاضی تجزیه و تحلیل و تجسم داده‌ها کلان داده‌ها

حدود ۳۳ درصد دانشجویان تغییر رشته‌ای (۸ نفر از ۲۴ نفر) در پاسخ به این سؤال بیان کردند که هیچ مهارتی را نمی‌توانند به این رشته بیفزایند و ۶۷ درصد مصاحبه‌شوندگان (۱۶ نفر از ۲۴ نفر) نیز اعلام کردند که با توجه به رشته قبلی خود مواردی همچون مدیریت منابع انسانی، تحلیل اقتصادی، تصمیم‌گیری‌های استراتژیک و تعیین اهداف استراتژیک، تفکر انتقادی، رهبری و سرپرستی کارکنان، کار با نرم افزار و برنامه نویسی، تحلیل کمی، تحلیل آماری و... را می‌توانند به این رشته و شغل حسابداری اضافه کنند.

افرادی که رشته قبلی آن‌ها مرتبط به حسابداری بوده و یا تجربه کار مرتبط به حسابداری داشتند، اذعان کردند که می‌توانند تجربه و مهارت خود را در حوزه‌های مدیریتی و اقتصادی (مانند اقتصاد کلان، بررسی ریسک‌های مالی و سرمایه‌گذاری، تحلیل اقتصادی و بررسی عوامل اقتصادی و...) در اختیار شرکت‌ها و سازمان‌ها و حتی دانشجویان بگذارند.

بحث و نتیجه‌گیری

اهداف اصلی این پژوهش پاسخ به پرسش‌های مطرح شده (عوامل موثر بر تغییر رشته و انتخاب رشته حسابداری، انتظارات دانشجویان تغییر رشته‌ای از حسابداری، میزان رضایت و موفق بودن فارغ‌التحصیلان سایر رشته‌ها در حسابداری، مزایای رشته حسابداری، معایب و مشکلات رشته و مهارت‌هایی که می‌توانند به رشته و حرفه حسابداری اضافه کنند) است. رشته حسابداری از جمله رشته‌های شناوری است که از سایر رشته‌ها می‌توانند در کنکور ارشد حسابداری شرکت کنند و پذیرش نسبتاً بالایی نیز از دانشجویانی که فارغ‌التحصیل سایر رشته‌ها هستند، دارد، لذا بررسی جامع نگرش این افراد به رشته حسابداری، بازار کار حسابداری سایر

موارد از اهمیت فراوانی برخوردار است. نتایج و یافته‌های حاصل از پژوهش نشانگر آن است که بازار کار و درآمد مناسب، توصیه سایرین، رشته کارشناسی، علاقه و توانایی، ویژگی‌های رشته حسابداری و عوامل اجتماعی از دلایل تغییر رشته و انتخاب رشته حسابداری برای ادامه تحصیل در مقطع تحصیلات تکمیلی است. این یافته‌ها با یافته‌های دیگر پژوهش‌ها از قبیل زین آبادی و همکاران (۱۳۹۷) و معروفی و آداک (۱۳۹۶) همسو است. افرادی که تغییر رشته می‌دهند، به دنبال رسیدن به اهداف فردی و جمعی خود هستند؛ اهداف و آرزوهایی که در رشته قبلی محقق نشده است و عوامل علمی، فردی، اجتماعی، شغلی، اقتصادی و تحصیلی سبب بروز تغییر رشته دانشجویان می‌شود.

مصاحبه‌شوندگان مهم‌ترین عامل تغییر مسیر تحصیلی خود را، بازار کار و درآمد مناسب رشته حسابداری می‌دانند که نقش و تاثیر به‌سزایی در انتخاب و تصمیم‌گیری دانشجویان دارد. درحقیقت افراد فارغ‌التحصیل با تغییر رشته خود در تحصیلات تکمیلی نشان می‌دهند که رویکرد حرفه‌ای را نسبت به آینده شغلی خود در پیش گرفته‌اند. از همین رو می‌توان متوجه شد که افراد توقع شغل و درآمد بالاتر را داشته و در پی دستیابی به آن تغییر رشته می‌دهند و حسابداری را برای ادامه تحصیل بر می‌گزینند. عامل موثر بعدی بر تغییر رشته و انتخاب حسابداری، توصیه سایرین می‌باشد. توصیه سایرین مانند خانواده، دوستان، اساتید، فارغ‌التحصیلان حسابداری و افرادی که در این حرفه موفق می‌باشند دومین عامل موثر است که دانشجویان تغییر رشته‌ای با توجه به توصیه و پیشنهاد آن‌ها به تغییر رشته داده و حسابداری را به‌عنوان رشته و شغل آینده خود برگزیدند. البته در این عامل تحقیق و شناخت دانشجویان نیز بسیار با اهمیت بوده است. به این معنی که توصیه سایرین سبب شد که دانشجویان درباره رشته حسابداری مطالعه کرده و اطلاعات و شناخت بیشتری به‌دست آورند. در مجموع می‌توان گفت پژوهش حاضر از نخستین مطالعات داخلی است که به بررسی ابعاد مختلف تغییر رشته دانشجویان سایر رشته‌ها به حسابداری پرداخته است، به گونه‌ای که ابعاد اصلی تغییر رشته دانشجویان در قالب دلایل تغییر رشته، منابع کسب اطلاعات در مورد حسابداری، نقاط قوت و محدودیت‌های حسابداری و مهارت‌های که پتانسیل افزوده شدن از سوی دانشجویان سایر رشته‌ها به حسابداری دارد را در قالب پژوهش حاضر بررسی و ارزیابی شده است. سهم دانش‌افزایی این پژوهش استفاده از رویکرد کیفی و استخراج متغیرهای کلیدی بر اساس دیدگاه دانشجویان است. متغیرهای شناسایی شده در این مقاله که در قالب مقوله‌های اصلی معرفی شده‌اند، هر کدام می‌توانند

موضوعی برای پژوهش‌های آتی باشند. جهت استفاده پژوهشگران برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌گردد موضوعات زیر در اولویت باشد:

۱. راهکارهای جلب توجه دانشجویان برتر و ممتاز سایر رشته‌ها به حسابداری
۲. بررسی اینکه آیا دانشجویان تغییر رشته‌ای بعد از اتمام تحصیل در مقطع ارشد افراد موفق‌تری از لحاظ جایگاه حرفه و شغل حسابداری بوده‌اند یا خیر؟
۳. ارزیابی نقش شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی در تغییر رشته دانشجویان به رشته حسابداری
۴. در پژوهش حاضر نیز از روش پژوهش کیفی استفاده شده است. لذا پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی از روش پژوهش کمی نیز جهت انجام آزمون‌های آماری مناسب بهره‌برداری گردد.

در نهایت باید مدعی شد که پژوهش حاضر همچون سایر مطالعات کیفی با محدودیت‌هایی مواجه بوده است، برای ارائه و انجام پژوهش حاضر، با دانشجویان متعددی مصاحبه صورت گرفته است، با این حال ممکن است هنوز مؤلفه‌های نیز بوده باشد که مصاحبه شونده‌گان به آن اشاره نکرده باشند.

ملاحظات اخلاقی

- حامی مالی: مقاله حامی مالی ندارد.
- مشارکت نویسندگان: تمام نویسندگان در آماده‌سازی مقاله مشارکت داشته‌اند.
- تعارض منافع: بنا بر اظهار نویسندگان در این مقاله هیچ گونه تعارض منافی وجود ندارد.
- تعهد کپی‌رایت: طبق تعهد نویسندگان حق کپی‌رایت رعایت شده است.

منابع

- اجاقی، محمدامین و طالبوند، مسلم (۱۳۹۴). بررسی عوامل موثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری. شرکت علمی پژوهشی و مشاوره‌ای آینده ساز. استان مازندران.
- ایازی، رسول؛ نعمتی انارکی، لیلا؛ اکبری، زهرا و بلوچ، محمدرضا (۱۴۰۰). عوامل موثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی. مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین، ۲ (۷): ۱۹-۲۷.
- بادآور نهندی، یونس و تقی‌زاده خانقاه، وحید (۱۳۹۸). عوامل موثر بر انتخاب رشته دانشجویان حسابداری در دانشگاه‌های ایران. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۹ (۱): ۹۳-۱۱۸.
- پرویشی، محمدعلی؛ عرب‌زاده، میثم؛ صفری گرایلی، مهدی و قدرتی، حسن (۱۴۰۲). طراحی مدل حسابداری مدنی: مدل‌سازی بازنمایی سیستمی. حسابداری و منافع اجتماعی، ۱۳ (۲): ۱۶۹-۲۰۲.
- زارع، ایمان؛ ترک‌زاده ماهانی، علی و مومنی، فاطمه (۱۴۰۲). تبیین کیفیت افشاء با محوریت تئوری ساخت یابی از منظر اسلام. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۳ (۳).
- زین‌آبادی، حسن رضا؛ فرزانه، محمد و دارابی، فاطمه (۱۳۹۷). مهاجرت علمی: تأملی بر دلایل تغییر رشته در مقطع کارشناسی ارشد از سایر رشته‌ها به مدیریت آموزشی. مطالعات برنامه ریزی آموزشی؛ ۷ (۱۳): ۱۴۶-۱۶۰.
- سرمدی، غلامغلی (۱۳۷۵). عوامل موثر بر انتخاب رشته تحصیلی. تربیت، ۱۱ (۹): ۱۴-۱۱.
- سلیمانی، عفت و هویدا، رضا (۱۳۹۲). بررسی مفهوم خودکارآمدی در نظریه شناختی اجتماعی بندورا. کتاب ماه علوم اجتماعی، ۱۷ (۶۳): ۹۱-۹۷.
- سواری ممبئی، آمنه (۱۳۹۳). شناسایی سازه‌های مؤثر بر گرایش جوانان روستایی شهرستان باغملک نسبت به اشتغال در حرفه کشاورزی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان.
- عباس‌زاده، محمد (۱۳۹۰). تأملی بر اعتبار و پایایی در تحقیقات کیفی. جامعه‌شناسی کاربردی؛ ۲۳ (۱): ۱۹-۳۴.
- مصطفوی، سید ابوالفضل؛ رمضانلو، پریا و عسگری، نادیا (۱۳۹۱). عوامل موثر بر انتخاب رشته داروسازی و میزان تغییر در انگیزه دانشجویان در طول دوره تحصیل. توسعه آموزش در علوم پزشکی، ۵ (۹): ۳۳-۴۱.
- معروفی، یحیی و آداک، موسی. (۱۳۹۶). بازنمایی تجارب زیسته دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته علوم تربیتی در ارتباط با پدیده تغییر رشته (مطالعه ای پدیدارشناسی). مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی، ۷ (۲۰): ۳۳-۵۶.

گلدسته، اکبر؛ سهرابی، منیره و صادقی آذر، محمد (۱۴۰۱). بررسی عوامل موثر بر تصمیم دانشجویان به تغییر رشته در دوره کارشناسی ارشد. نامه آموزش عالی، ۱۵(۵۹): ۹۱-۱۱۲.

References

- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA). (2018). *The AICPA pre-certification core competency framework*.
- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA). (2019). Trends in the supply of accounting graduates and the demand for accounting recruits.
- Abbas zade, M. (2012). Validity and reliability in qualitative researches. *Journal of Applied Sociology*, 23(1), 19-34. (In Persian).
- Ademola, A. O; Olowookere, J. K; & Oladipo, O. A. (2021). Perception of Undergraduate Accounting Students towards Professional Accounting Career in Nigeria. *International Journal of Higher Education*, 10(3), 107-118.
- Alanezi, F.S; Alfraih, M.M. and Haddad, A.E. (2016). Factors influencing students 'choice of accounting as a major: further evidence from Kuwait. *Global Review of Accounting and Finance*, 7(1), 165-177.
- Arquero, J.L; Byrne, M; Flood, B. and Gonzalez, J.M. (2009). Motives, expectations, preparedness and academic performance: a study of students of accounting at a Spanish university. *Revista de Contabilidad*, 12(2), 279-299.
- Arquero, J.L; Fernández-Polvillo, C; Hassall, T. and Joyce, J. (2015). Vocation, motivation and approaches to learning: a comparative study. *Education Training*, 57(1), 13-30.
- Ayazi R, nemati anaraki L, Akbari Z, baluch M. (2021). The influencing factors of selecting the field of study for the students of librarianship and medical information. *Modern Medical Information Science*, 7(2), 19-27. (In Persian).
- Badavar Nahandi, Y; & Taghizadeh khanqah, V. (2019). Accounting Major Choice in Iranian Universities. *Empirical Research in Accounting*, 9(1), 93-118. (In Persian).
- Atadero, R. A; Rambo Hernandez, K. E; & Balgopal, M. M. (2015). Using social cognitive career theory to assess student outcomes of group design projects in statics. *Journal of Engineering Education*, 104(1), 55-73.
- Bakken, L. L; Byars-Winston, A; & Wang, M. F. (2006). Viewing clinical research career development through the lens of social cognitive career theory. *Advances in Health Sciences Education*, 11(1), 91-110.
- Bandura, A. (1986). The explanatory and predictive scope of self-efficacy theory. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 4(3), 359-373.
- Bartol, K.M. and Srivastava, A. (2002). Encouraging knowledge sharing: the role of organizational reward systems. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, 9(1), 64-76.
- Bong (2001). Role of self-efficacy and task-value in predicting college students' course performance and future enrollment intentions. *Contemporary Educational Psychology*, 26(4), 553-570.
- Brown, V. L; Tegeler, A. C. (2022). Giving Accounting a Second Chance: Factors Influencing Returning Students to Choose Accountin. *Issues in Accounting Education*, 37(1), 1-18.

- Byrne, M. and Flood, B. (2005). A study of accounting students' motives, expectations and preparedness for higher education. *Journal of Further and Higher Education*, 29(2), 111-124.
- Byrne, M; Flood, B; Hassall, T; Joyce, J; Montano, J.L.A; Gonzalez, G. and Tourna-Germanou, E. (2012). Motivations, expectations and preparedness for higher education: a study of accounting students in Ireland, the UK, Spain and Greece. *Accounting Forum*, 36(2), 134-144.
- Chemers, M.M; Hu, L. and Garcia, B.F. (2001). Academic self-efficacy and first year college student performance and adjustment. *Journal of Educational Psychology*, 93(1), 55-64.
- Denice, P. A. (2021). Choosing and chaging course: post-secondary and the process of selecting a major field of study. *Sociological perspectives*, 64(1), 82-108.
- Diegelman, N. M; & Subich, L. M. 2001. Academic and vocational interests as a function of outcome expectancies in social cognitive career theory. *Journal of Vocational Behavior*, 59(3), 394-405.
- Enget, Kathryn & Garcia, Joanna L. & Webinger, Mariah. (2020). majoring in accounting: Effects of gender, difficulty, career opportunities, and the impostor phenomenon on student choice. *Journal of Accounting Education, Elsevier*, 53(3).
- Goldasteh, A; Sohrabi, M., & Sadeghi azar, M. (2022). Investigating Factors Affecting Students' Decision to Change of Major in Master's Degree. *Higher Education letter*, 15(59), 91-112. (In Persian).
- Gushue, G.V; Scanlan, K.R.L; Pantzer, K.M. and Clarke, C.P. (2006). The relationship of careerdecision- making self-efficacy, vocational identity and career exploration behavior in African American high school students. *Journal of Career Development*, 39(1), 19-28.
- Hart, M; J. Kremin, and W. R. Pasewark. (2017). Growing up: How audit internships affect students' commitment and long-term intentions to work in public accounting. *Issues in Accounting Education*, 33(2), 47-63.
- Hernandez, P.R; Schultz, P.W; Estrada, M; Woodcock, A. and Chance, R.C. (2012). Sustaining optimal motivation: a longitudinal analysis of interventions to broaden participation of underrepresented students in STEM. *Journal of Educational Psychology*, 105(1), 89-107.
- Hoai, V.P; Thi, T.N.K. and Thanh, H.C.T. (2016). Factors influence students' choice of accounting as a major. *Proceeding of The 10th International Days of Statistics and Economics*, 1471-1481.
- Hsieh, P; Sullivan, J.R. and Guerra, N.S. (2007). A closer look at college students: self-efficacy and goal orientation. *Journal of Advanced Academics*, 18(3), 454-476.
- Jaradat, M. S. (2017). Reasons influence student's decision to change college majors. *International Journal of Humanities & social sceinces*, 7(3).
- Karlsson, P; & Noela, M. (2022). Beliefs influencing students' career choices in Sweden and reasons for not choosing the accounting profession. *Journal of Accounting Education*, 58, 720-756.
- Lee, H.S; Flores, L.Y; Navarro, R.L. and Kanagui-Muñoz, M. (2015). A longitudinal test of social cognitive career theory's academic persistence

- model among Latino/a and White men and women engineering students. *Journal of Vocational Behavior*, 88(3), 95-103.
- Lent, R.W; Brown, S.D. and Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behaviour*, 45(1), 79-122.
- Lent, R. W; Brown, S. D; & Hackett, G. (2000). Contextual supports a barriers to career choice: a social cognitive analysis. *Journal of Counseling Psychology*, 39(2), 36-49.
- Lent, R. W; S. D. Brown, and G. Hackett. (2002). *Social Cognitive Career Theory. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishing.*
- Lent, R.W; Brown, S.D; Schmidt, J.A; Brenner, B; Lyons, H.Z. and Treistman, D. (2003). Relation of contextual supports and barriers to choice behavior in engineering majors: test of alternative social cognitive models. *Journal of Counseling Psychology*, 50(4), 458-465.
- Liguori, E. W. (2012). Extending Social Cognitive Career Theory Into The Entrepreneurship Domain: Entrepreneurial Self-efficacy Mediating Role between Inputs, Outcome Expectations, And Intentions. *Doctoral dissertation, University of South Florida.*
- Madsen, P. E. (2015). Has the quality of accounting education declined? *The Accounting Review*, 90(3), 1115-1147. <https://doi.org/10.2308/accr-50947>
- Maroufi, Y; & Adak, M. (2018). Represent of the lived experience of postgraduate students of education with respect to the change of major; a phenomenological study. *Educational Measurement & Evaluation Studies*, 7(20). (In Persian).
- Mostafavi, A; Ramezanloo, P; & Asgari, N. (2012). Pharmacy Students' Reasons for Choosing Pharmacy as a Career and Changes in Their Motivation during the Course. *Journal of Medical Education development*, 5(9), 33-41. (In Persian).
- Ojaghi, M. Talebvand, M. (2015). Investigating the effective factors on the choice of accounting students. *Scientific Research Company and futuristic consulting. Mazandaran Province.* (In Persian).
- Pajares, F. (2006). Self-efficacy during childhood and adolescence. *Self-efficacy Beliefs of Adolescents*, 5(1), 339-367.
- Parvishi, M. A; Arabzadeh, M; safari gerayeli, M; & Ghodrati, H. (2023). Designing a Model for Civil Accounting: Systematic Representation Modeling. *Journal of Accounting and Social Interests*, 13(2), 169-202. (In Persian).
- Peña Calvo, J. V; Inda Caro, M; Rodríguez Menéndez, C; Fernández García, C. M. (2016). Perceived Supports and Barriers for Career Development for Second Year STEM Students. *Journal of Engineering Education*, 105(2), 353-365.
- Rababah. A. (2016). Factors Influencing the Students' Choice of Accounting as a Major: The Case of X University in United Arab Emirates. *International Business Research*. 7(1), 25-32.
- Sarmadi, Gh. (1995). Factors affecting the choice of field of study. *Education*, 11(9), 11-14. (In Persian).
- SavariMombeni, A. (2014). Identifying the structures that influence the tendency of rural youth in Baghmelk province to work in agriculture. Master thesis.

- Ramin Khuzestan University of Agriculture and Natural Resources. (In Persian).
- Segal, G; Borgia, D; & Schoenfeld, J. (2002). Using social cognitive career theory to predict self-employment goals. *New England Journal of Entrepreneurship*, 5(2), 47-56.
- Soleimani, E. Hoveida, R. (2013). Investigating the concept of self-efficacy in Bandura's social cognitive theory. *Social science book monthly*, 17(63), 91-97. (In Persian).
- Solomon, I. (2008). Conversations with the Big 4 accounting firms' chief executives. *Current Issues in Auditing*, 2(1), 13-27.
- Swain, M. R; and K. J. Olsen. 2012. From student to accounting professional: A longitudinal study of the filtering process. *Issues in Accounting Education*. 27(1), 17-52. <https://doi.org/10.2308/iace-50076>
- Uyar, A; Güngörmüs, A. and Kuzey, C. (2017). Factors affecting students' career choice in accounting: the case of a Turkish University. *American Journal of Business Education (AJBE)*. 4(10), 29-38.
- Wilson, T. D. (2013). Theory in information behaviour research. Eiconics Ltd.
- Yazdanpanah, M; Feyzabad, F. R; Forouzani, M; Mohammadzadeh, S; & Burton, R. J. (2015). Predicting farmers' water conservation goals and behavior in Iran: A test of social cognitive theory. *Land Use Policy*, 47(1), 401-407.
- Zafar, B. (2013). College major choice and the gender gap. *Journal of Human Resources*, 48(3), 545-595.
- Zare, I; Ali, T. M; Fateme, M. (2023). Explaining the quality of disclosure based on the theory of Structuration and the Islamic approach. *Empirical Research in Accounting*, 13(3). (In Persian).
- Zeynabadi, H. R; Farzaneh, M; & Darabi, F. (2018). Academic migration: A reflection on thereasons of changing majors to educational administration in MA from other courses. *Journal of Educational Planning Studies*, 7(13), 146-160. (In Persian).

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC BY-NC-ND 4.0 license.